

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 04.06.2013, sp. zn. 30 Cdo 3898/2012, ECLI:CZ:NS:2013:30.CDO.3898.2012.1

Číslo: 94/2013

Právní věta:

Pro posouzení běhu promlčecí doby podle § 32 odst. 3, věty druhé, zákona č. 82/1998 Sb. ve znění pozdějších předpisů je obvykle skončením konkursního řízení vedeného podle zákona č. 328/1991 Sb. ve znění účinném do 31. 12. 2007, i ve vztahu ke konkursnímu věřiteli nutno rozumět den, kdy ve spojení s rozhodnutím o zrušení konkursu po splnění rozvrhového usnesení zanikly účinky prohlášení konkursu (§ 44 odst. 1 písm. b/, odst. 5 zákona č. 328/1991 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2007).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 04.06.2013

Spisová značka: 30 Cdo 3898/2012

Číslo rozhodnutí: 94

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Konkurs, Odpovědnost státu za škodu, Promlčení, Zadostiučinění (satisfakce)

Předpisy: § 32 odst. 3 předpisu č. 82/1998Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

M ě s t s k ý s o u d v P r a z e r o z s u d k e m z e d n e 1 2 . 6 . 2 0 1 2 p o t v r d i l r o z s u d e k O b v o d n í h o s o u d u p r o P r a h u 2 z e d n e 2 5 . 8 . 2 0 1 1 , k t e r ý m b y l a z a m í t n u t a ž a l o b a o z a p l a c e n í č á s t k y 1 2 0 0 0 0 K č s p ř í s l . , j í ž s e ž a l o b c e d o m á h a l z t i t u l u o d š k o d n ě n í n e m a j e t k o v é ú j m y z p ů s o b e n é n e p ř í m ě ř e n o u d ě l k o u k o n k u r s n í h o ř í z e n í v e d e n ě h o u K r a j s k é h o s o u d u v Ú s t í n a d L a b e m (d á l e t ě ž „ p o s u z o v a n é ř í z e n í “) .

S o u d p r v n í h o s t u p n ě p o n á l e ž í t ě m z h o d n o c e n í v š e c h k r i t é r i í a o k o l n o s t í p ř í p a d u d o s p ě l k z á v ě r u , ž e v p o s u z o v a n ě m ř í z e n í k n e s p r á v n ě m u ú ř e d n í m u p o s t u p u s p o č í v a j í c í m u v n e p ř í m ě ř e n é d ě l c e ř í z e n í n e d o š l o . K o n k u r s n í ř í z e n í t r v a l o o d p o d á n í n á v r h u n a p r o h l á š e n í k o n k u r s u (2 3 . 1 2 . 1 9 9 9) d o s k o n č e n í k o n k u r s u j e h o z r u š e n í m p o s p l n ě n í r o z v r h o v ě h o u s n e s e n í (p r á v n í m o c d n e 3 . 6 . 2 0 1 0) p ř í b l i ž n ě d e s e t a p ů l r o k u , v e v z t a h u k ž a l o b c i j e v š a k t ř e b a p o v a ŷ o v a t z a r e l e v a n t n í d o b u ř í z e n í o d o k a m ŷ i k u p ř í h l á š e n í j e h o p o h l e d á v k y (2 . 8 . 2 0 0 1) d o n a b y t í p r á v n í m o c i r o z v r h o v ě h o u s n e s e n í , n a z á k l a d ě k t e r ě h o b y l ž a l o b c i v y p l a c e n n a n ě j p ř í p a d a j í c í v ý t ě ŷ e k k o n k u r s u (1 0 . 1 1 . 2 0 0 8) , t e d y p ř í b l i ž n ě s e d m a č t v r t r o k u .

R o z s u d e k s o u d u p r v n í h o s t u p n ě n a p a d l ž a l o b c e o d v o l á n í m , ž a l o v a n á v š a k v p o d á n í z e d n e 2 9 . 5 .

2012 vynesla námitku promlčení, kterou shledal odvolací soud důvodnou. Odvolací soud uzavřel, že skončilo-li posuzované řízení ve vztahu k žalobci dne 10. 11. 2008, a žalobce uplatnil svůj nárok u žalované až dne 25. 5. 2010, je jeho nárok promlčen. Samotné uplatnění námitky promlčení až v odvolacím řízení přitom nelze považovat za postup v rozporu s § 3 odst. 1 obč. zák. Odvolací soud rovněž konstatoval, že s ohledem na soudem zjištěné okolnosti považuje za správný i závěr soudu prvního stupně o tom, že v daném případě nebyla ve vztahu k žalobci splněna podmínka nepřiměřenosti délky řízení.

Rozsudek odvolacího soudu napadl žalobce dovoláním z důvodu nesprávného právního posouzení věci. Dovolatel se domnívá, že rozhodnutí odvolacího soudu řeší právní otázky, které jsou soudy rozhodovány rozdílně. V dovolání namítl, že šestiměsíční promlčecí doba podle § 32 odst. 3, věty druhé, zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád) (dále jen „OdpŠk“) běží od skončení řízení, za které je třeba považovat okamžik nabytí právní moci posledního rozhodnutí, tj. rozhodnutí soudu o zrušení prohlášeného konkursu na majetek úpadce, nikoliv vydáním rozvrhového usnesení a zaplacením poměrné části přihlášeného nároku žalobce. Svůj nárok proto nepovažuje za promlčený a námitku promlčení považuje za rozpornou s dobrými mravy, neboť ji žalovaná vnesla až na jednání u odvolacího soudu.

Dovolatel dále nesouhlasil se závěrem odvolacího soudu, že v posuzované věci k nepřiměřené délce řízení nedošlo, vypočetl jednotlivé průtahy v řízení a zhodnotil jednotlivá kritéria § 31a odst. 3 OdpŠk. Dovolatel rovněž poukázal na to, že obdobná věc byla v případě jeho příbuzných rozhodována rozdílně, navrhl proto rozsudky soudů obou stupňů zrušit a věc vrátit soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalovaná se k dovolání žalobce nevyjádřila.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění účinném do 31. 12. 2012 (viz čl. II., bod 7 zákona č. 404/2012 Sb.).

Dovolání je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., neboť – přestože se rozsudek odvolacího soudu navenek jeví jako potvrzující – odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně proto, že shledal žalobou uplatněný nárok jako promlčený, na rozdíl od soudu prvního stupně, který žalobu zamítl z věcných důvodů.

Dovolací soud ze spisového materiálu neshledal, že by bylo řízení stíženou některou z vad uvedených v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř. nebo jinou vadou řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Posouzením běhu promlčecí doby podle § 32 odst. 3, věty druhé, OdpŠk se Nejvyšší soud zabýval v řadě svých rozhodnutí. V rozsudku ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. [30 Cdo 2721/2011](#), proti němuž směřující ústavní stížnost byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 5. 12. 2012, sp. zn. [I. ÚS 1327/2012](#), uvedl, že závěry obsažené v části III. stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. [Cpjn 206/2010](#), uveřejněném pod R 58/2011, vztahující se ke skončení řízení, nelze chápat a aplikovat příliš formalisticky, ale s ohledem na smysl a účel posuzovaného řízení

Nejvyšší soud dále v rozsudku ze dne 31. 5. 2012, sp. zn. [29 Cdo 2012/2010](#), uveřejněném pod č. 132/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, formuloval a odůvodnil závěr, podle kterého je pro určení počátku konkursního řízení (pro účely přiznání nároku na přiměřené zadostiučinění za nepřiměřenou délku řízení) v případě konkursního věřitele, který sám nepodal návrh na prohlášení konkursu na majetek dlužníka, rozhodující den, kdy přihláška jeho pohledávky došla soudu, a pro určení konce doby konkursního řízení den, kdy správce konkursní podstaty úpadce vůči konkursnímu věřiteli splnil pravomocné rozvrhové usnesení, nikoliv to, kdy byl konkurs formálně ukončen vydáním usnesení o zrušení konkursu po splnění rozvrhového usnesení (k tomu srov. Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 1998, [Cpjn 19/98](#), uveřejněné pod číslem 52/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). K naplnění cíle sledovaného konkursním věřitelem dojde v okamžiku vydání rozvrhového usnesení, tedy v okamžiku, kdy je mu pravomocným usnesením vyplacena určená částka. Se samotným rozhodnutím, jímž se konkursní řízení končí, již konkursní věřitel nemůže spojovat žádná očekávání co do uspokojení jeho pohledávky, a tudíž již ani nemůže být v nejistotě ohledně výsledku řízení. Jinými slovy řečeno, po vyplacení určené částky již věřiteli nemůže vznikat nemajetková újma obvykle spojovaná s nepřiměřenou délkou řízení. Ani dovolatelem tvrzená újma, kterou žalobce spatřoval ve znehodnocení přihlášené pohledávky v důsledku délky konkursního řízení, nemohla trvat déle, než do okamžiku vyplacení určené částky, pomineme-li, že se jedná o nárok pouze spekulativní, neboť míra uspokojení žalobce v konkursním řízení je přímo odvislá od objemu konkursní podstaty, nikoliv od konkursního řízení samého (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 8. 2012, sp. zn. [30 Cdo 2396/2011](#)). Rozhodnutí v tomto usnesení citovaná jsou dostupná na www.nsoud.cz.

Jindy, v rozsudku ze dne 24. 4. 2013, sp. zn. [30 Cdo 3320/2012](#), dospěl Nejvyšší soud k závěru, že konec vykonávacího řízení podle § 272 a násl. o. s. ř. nastává pro účely aplikace čl. II zákona č. 160/2006 Sb. ve spojení s § 32 odst. 3, věty druhé, zákona č. 82/1998 Sb. nejpozději ke dni, kdy dítě, o jehož výchovu se jedná, nabude zletilosti.

Z uvedeného vyplývá, že pro posouzení okamžiku skončení řízení, i pro účely běhu promlčecí lhůty podle § 32 odst. 3, věty druhé, OdpŠk, je třeba posuzovat konec řízení individuálně ve vztahu ke konkrétnímu poškozenému, nikoliv nutně vždy ve smyslu formálního skončení řízení, jehož se v určité části se svými procesními právy účastnil. Zejména u řízení konkursního s obvykle velkým počtem účastníků řízení nelze uvažovat o tom, že by se každý z věřitelů účastnil řízení po stejnou dobu, a že by tudíž pociťovali všichni účastníci řízení újmu spočívající v nejistotě ohledně výsledku řízení stejně.

Nelze ovšem přehlédnout, že výše citované závěry ohledně konce konkursního řízení se vztahují k určení celkové délky řízení rozhodné pro posouzení její přiměřenosti (viz zejména 5. právní věta rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. [29 Cdo 2012/2010](#)), nikoliv k běhu promlčecí doby ve smyslu § 32 odst. 3, věty druhé, OdpŠk. Ve vztahu k dalším případům odlišného posouzení konce řízení pro účely stanovení počátku běhu promlčecí doby (zejména rozsudek sp. zn. [30 Cdo 3320/2012](#)) je nutno doplnit, že se jedná o závěry, které pro jejich specifickou (spočívající např. v tom, že exekuční řízení není nutno vždy formálně skončit rozhodnutím soudu) nelze bez dalšího vztahovat i na konkursní řízení. Pro konkursního věřitele je z hlediska přiměřenosti délky konkursního řízení skutečně podstatné jen to, kdy správce konkursní podstaty úpadce vůči němu splnil pravomocné rozvrhové usnesení, nikoliv to, kdy byl konkurs formálně ukončen vydáním usnesení o zrušení konkursu po splnění rozvrhového usnesení. Avšak nelze pominout, že zrušení konkursu po splnění rozvrhového usnesení je nutným úkonem soudu, kterým se konkursní řízení končí. Navíc, i konkursní řízení po splnění rozvrhového usnesení může stále mít přeci jen účinky v právní sféře i již (částečně) upokojeného konkursního věřitele (např. podle § 45 odst. 2 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů).

Proto pro posouzení běhu promlčecí doby podle § 32 odst. 3, věty druhé, OdpŠk je obvykle

„skončením řízení“ nutno rozumět až den, kdy nabylo právní moci rozhodnutí o zrušení konkursu po splnění rozvrhového usnesení. Subjektivní promlčecí doba počala sice poškozenému běžet ode dne, kdy se dozvěděl o vzniklé majetkové újmě, tedy již v průběhu řízení a nejpozději dnem splnění rozvrhového usnesení ve vztahu k němu v řízení, jež se - dosud - vyznačovalo nepřiměřenou délkou řízení, avšak neskončila dříve než za šest měsíců od skončení řízení (právní mocí usnesení o zrušení konkursu, nerozhodl-li konkursní soud jinak, viz § 44 odst. 5, věta druhá, zákona č. 328/1991 Sb., zákona o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů), v němž k nepřiměřené délce konkursního řízení ve vztahu k poškozenému došlo.

Vzhledem k tomu, že dovoláním napadený rozsudek odvolacího soudu je založen na závěru, že žalobcem uplatněný nárok je promlčen, přičemž úvahy, které odvolací soud k tomuto závěru vedly, shledal dovolací soud nesprávnými, je dovolání žalobce důvodné. Proto dovolací soud postupoval podle 243b odst. 2, části věty za středníkem, o. s. ř. a napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil a podle § 234b odst. 3, věty první, o. s. ř. mu věc vrátil k dalšímu řízení.